

Foredrag i Oslo Militære Samfund
21. oktober 2002

ved

Generalinspektør for Heimevernet
Generalmajor Odd Frøise Tangen

HEIMEVERNET I OMSTILLING

Storingsbehandling av prop 45 (2000-01) 13-14 juni 01
og Storingsbehandling av prop 55 (2001-02) 19 juni 02

Mye er endret etter at jeg overtok som sjef for HV for vel 2 ½ år siden, men mange forhold er også de samme. Jeg ønsker nå imidlertid å se framover og på de muligheter og konsekvenser som de siste års beslutninger gir. Den 13-14 juni 01 og den 19 juni 02 behandlet Stortinget henholdsvis St.prop 45 (2000-01) og St.prop 55 (2001-02), begge behandlet Forsvarets fremtid og var derfor også vesentlige for Heimevernet. La meg raskt oppsummere de vesentligste saker i begge behandlinger sett med HVs øyne:

St.prop 45

- HV skal bestå av 83000 menn og kvinner
- HV skal ha 18 HV-distrikter
- HVs førstegangstjeneste skal være på 100 operative dager
- HV-distriktene skal overta territorielt ansvar i løpet av 2002
- HV-skolen Torpo skal nedlegges
- HVs nye trenings- og utdanningscenter legges til Værnes
- HVs utdanning av utskrevet befal (UB) flyttes fra Kongsvinger til Værnes og fra Kvenvikmoen til GP
- 6 HV-distriktsstaber ble besluttet flyttet til nytt sted.

St.prop 55

- Ingen såkalt "passiv rulleføring" av de eldste årsklasser
- Redusere driftsutgiftene i HV med 630 mill i planperioden
- HV skal overta Heistadmoen
- Start av egen 1.gangstjeneste for HV i 2003 og oppbygging av denne virksomheten til full dekning innen 2005
- Ingen anskaffelse av kammerlåser i planperioden.

Jeg kommer tilbake til disse forholdene senere.

Endret trusselbilde

I samme perioden, eller rettere sakt mellom de to stortingsbehandlinger, opplevde verden den 11 september 2001. Dette er en dato som for alltid vil stå som et tidsskille for de fleste, og det ble for oss som har ansvaret eller delvis ansvaret for arbeider med sikkerhet en bekreftelse på at verden kan stå over for nye typer trusler, og følgelig også behov for militær handling.

De direkte konsekvenser for HV ble en kongelig resolusjon som den 27 september ble vedtatt i statsråd og som ga muligheten til å kalle ut militære styrker for skarpe oppdrag i fredstid. I alt vel 20 oppdrag ble forberedt for HV og av disse ble heldigvis kun 2 iverksatt. HV hadde som dere vet vakthold ved NATO hovedkvarteret på Jåtta og ansvaret for sikring av QRA-beredskap ved Sola flystasjon i ca 4 måneder.

Viktigere var at 11 september viste oss at vi står over for en ny type trussel. En motstander som karakteriseres ved et asymmetrisk handlingsmønster i forhold til det tradisjonelle fiendebilde fra kald-krigs perioden, og som kan være villig til, og ha evne til, å skape situasjoner som få eller ingen tenkte seg for bare få år siden. I løpet av de siste uker har vi fått to nye eksempler på dette ved sabotasje mot oljetanker i Gulfen om sist sprengningen på Bali.

Vårt samfunn og forsvar har i fredstid små eller ingen styrker som kan møte denne type trussel. Heller ikke et moderne høyteknologisk forsvar har nødvendigvis denne kapasitet. Det som imidlertid er sikkert, er at et terrorangrep eller sabotasjesituasjoner vil kreve meget omfattende sikrings- og kontrollstyrker, og det er blant annet her Heimevernet kan ha en meget stor oppgave i framtiden.

Strukturendringer i Heimevernet

Det hevdes at Heimevernet har liten eller ingen vilje til endring. Dette ønsker jeg sterkt å tilbakevise. Heimevernet har de siste år vært gjennom en rekke endringer og jeg skal komme tilbake til en del av disse. At vi i dag har det samme antall HV-distrikter som tidligere, er ikke et tegn på manglende vilje til endring, men heller et tegn på at de som fattet beslutninger ved Heimevernets etablering var meget framsynte. Det er ikke mer enn 7-8 år siden at vi hadde en total gjennomgang av HVs oppgaver ved våre to fellesoperative kommandoer. Behovet for HV og HVs styrketall ble da vurdert til å være i overkant av 100 000 mann. Stortinget besluttet at tallet skulle være 83000 og dette tallet har man senere holdt fast ved.

Etter behandlingen av St.prop 45, startet vi umiddelbart et arbeid for å se på hvilken betydning det ville få for HV at vi fikk nye og større oppgaver i det fremtidige territoriale forsvaret. Her har HV sentralt, distriktsvis, HV-skolen Dombås (HVSKD) og operative myndigheter, ledet av FKS hatt et meget tett og omfattende samarbeid. Arbeidet har ledet fram til en ny oppsetningsplan/krig (OPL/K) som formelt vil være etablert pr 1 jan 2003.

Hva er så nytt i denne i forhold til tidligere oppsetningsplaner ?

HV har i stor grad hatt overvåknings- og sikringsoppgaver fram til i dag. Dette har betydd at vi på grunn av vår korte mobiliseringstid raskt kunne være på plass for å overvåke viktige kommunikasjonslinjer samt å sikre viktige nøkkelpunkter, objekter og ikke minst installasjoner av vital betydning for å sette Forsvaret på krigsfot. HV har hatt i oppgave å sikre nøkkelpunkter som Stortinget, Regjeringskvartalet, NRK, Norges bank, havner, flyplasser, mobiliseringssteder for forsvarsgrenene osv. På disse stedene har det vært øremerkede styrker som årlig har trent på dette og ofte, kun disse objekter.

Vi har med andre ord i stor grad vært en statisk organisasjon med små muligheter til å løse oppdukkende eller overraskende oppdrag. HV vil også i framtiden ha sikringsansvaret for en rekke nøkkelpunkter - dog færre enn fram til nå. Vår nye OPL/K er innrettet etter de føringer ØK har gitt hvor overvåkning og kontroll av avgjørende områder og norsk sjøområde er gitt høyeste prioritet. Deretter følger sikring av infrastruktur og ressurser av avgjørende betydning og dessuten bekjempingsevne. Vi må med andre ord ha en større fleksibilitet. Dette er gjort gjennom å etablere flere jegertrupper, flere utrykningsstyrker og ikke minst flere forsterkningsstyrker.

Minst en tredjedel av HV vil i framtiden ha denne type oppgaver. Enkelte vil nok hevde at vi med dette fjerner oss noe fra HVs egenart, nemlig å være gode der vi er og ikke ta andre oppgaver. Vi må imidlertid som territorialt forsvar være forberedt på, og ikke minst være i stand til, også å løse andre oppgaver enn de vi ser som aktuelle i fredstid og derfor er denne utviklingen nødvendig.

Da blir spørsmålet om hvilke konsekvenser dette har for HVs mannskaper og befal.

Hvilke krav stiller dette til HVs personell og hvilke kostnader har dette?

En større fleksibilitet krever evne til å løse oppgaver med flere ukjente variabler. Dette stiller selvfølgelig økte krav og forutsetninger til både mannskaper, befal og avdelingsjefer. Inntil i dag har HV fått overført alle mannskaper til krigsoppsetningene etter at den enkelte har gjort sin 1. gangstjeneste ved hær-, sjø- eller luftforsvarsavdelinger. Mange har hatt en meget god og lærerik førstegangstjeneste, men det er også mange som har vært nesten like godt kvalifisert for mobiliseringsoppsettning i HV før de gjorde førstegangstjenesten som etter. Det jeg forsøker å si, er at den tjenesten de gjennomførte i løpet av sin førstegangstjeneste, ikke var målrettet mot det som senere er blitt deres oppgaver i HV.

En av de beslutninger som Stortinget fattet gjennom sine nevnte behandlinger, er at HV skal overta Værnes og Heistadmoen samt at vi skal benytte GP for egen 1. gangstjeneste. Vi skal med andre ord gjennomføre 1. gangstjeneste for de som skal inn i HVs mobiliseringsoppsettninger. Dette gjelder den generelle soldatutdannelsen. Spesialistene, ingeniør, samband, militærpoliti, sanitet og ABC skal fortsatt utdannes ved forsvarsgrenenes felles utdanningssentra for disse kategorier. Gjennom vår egen 1. gangstjeneste kan vi drive målrettet utdanning og jeg er overbevist om at vi gjennom dette skal kunne heve standarden på våre soldater vesentlig. HV hilser denne muligheten mer enn velkommen.

Gjennom det som nå er i ferd med å skje, vil også de reelle utgifter til utdanning, investeringer og drift av HV klarere komme til uttrykk. Tidligere har vesentlig utgifter, spesielt til 1. gangstjenesten, blitt belastet hær, sjø eller luft. Det er ikke gratis å drive utdanning. Å drifte Værnes vil for 2003 koste i underkant av 150 mil kroner. For denne summen forventer jeg å få ut ca 800 utdannede soldater og ca 150 UB-utdannede personer. Værnes har vesentlig større kapasitet enn dette. Basiskostnadene er i stort uavhengige av størrelsen på innkallingsstyrken og derfor vil kostnaden pr soldat synke etter hvert som inntaket av mannskaper øker.

Hva så med befalet?

Formatted

En stor del av befalet i HV har fått sin utdanning i vesentlig grad gjennom HVs kurser, og dessuten praktisk erfaring gjennom årets øvelser. Heldigvis er svært mange av disse ledere fra sivile bedrifter, kommunal eller statlig virksomhet, og har derfor ofte meget god ledererfaring. Den militære kompetanse og erfaring er nok ofte ikke på samme nivå. Et større innslag av tidligere yrkesoffiserer og vernepliktig og utskrevet befal er derfor sterkt ønskelig. Et eget utvalg nedsatt av FD, "Heggheim-utvalget" er nå i arbeid med å se på hvordan reserveoffiserenes kompetanse bedre kan utnyttes i framtiden. Det er nemlig et faktum at vi i Norge har nærmere 50000 militært utdannet personell som i dag ikke lenger inngår i mobiliseringsavdelinger. Det er også et faktum at mange reserveoffiserer gjør, eller har gjort tjeneste i internasjonal sammenheng, og vi ønsker at flere av disse søker seg til stillinger i HV.

Jeg har et håp om at Heggheim-utvalget finner løsninger som blir gunstige også for HV. HVST ønsker også et nærmere samarbeid bl a med NROF om rekruttering av nevnte kategori befal til Heimevernet.

Overtagelse av territorielt ansvar

Overtagelse av det territorielle ansvaret medfører også betydelige konsekvenser. HV-distriktsstabene skal på et gitt beredskapstrinn endres fra å være en styrkeprodusent og planleggingsstab, til å bli det tredje kommandonivået direkte underlagt landsdelskommandosjefen. Distriktsstabene er allerede omorganisert og har fått en plankapasitet som i fredstid vil ivareta denne del av det territorielle ansvar. Hele distriktsstaben utgjør kaderen til den operativ stab som med sitt mobiliseringsstillegg vil utgjøre det tredje nivået i kommandokjeden under FOHK og LDKene. For å ivareta denne funksjonen på en tilfredsstillende måte kreves det trening og ikke minst nye graderte kommando, kontroll og informasjonssystemer.

Det kreves med andre ord både økonomiske og menneskelig resurser for å løse de nye oppgaver knyttet til operativt, territorielt ansvar. Dette er kanskje mer et operativt ansvar enn mitt som styrkeprodusent, men det blir her flere interesser som skal dekkes, og distriktssjefene får nå også den operative sjef som sin overordnede noe som krever mer koordinering.

På den andre siden vet nå HV-distriktssjefen hva han skal styrkeprodusere for, og arbeidet i distriktsstaben får en ny dimensjon som vil skape større utfordringer og stille større krav til kompetanse av hver enkelt offiser i distriktsstabene. Dette håper jeg også vil gjøre tjeneste ved HV-distriktsstabene mer attraktivt og dermed føre til større og bedre søkning til stillinger i distriktsstabene. Jeg er overbevist at HVs regionale organisasjon vil løse sine nye operative oppgaver med glans.

Endringer innen Heimevernets organisasjon.

Stortingets behandlingen av de to proposisjoner førte ikke til mange nedleggelse innen Heimevernets organisasjon. Den eneste rene nedleggelsen var HV-skolen på Torpo. Denne ble formelt avviklet pr 31/12- 01, og er nå utrangert.

Antallet nyoppsettelse i HV regi er faktisk langt større. HV overtok 1 oktober i år Værnes og etablerer her "Heimevernets utdanningscenter Værnes", forkortet HVUV.

Som jeg også nevnte, besluttet Stortinget at HVs 1.gangstjeneste skulle være på 100 operative dager. Dette betyr at administrative dager, permisjoner, bevegeilige helligdager, lørdager og søndager ikke medregnes. Dette gir muligheter for å gjennomføre utdanning av to kontingenter pr garnison pr år. I øyeblikket er HVs utskrevet befalskurs, med 85 elever, i gang ved HVUV. Dette er den utdannelsen som vi tidligere gjennomførte på Kongsvinger, og som Stortinget besluttet å flytte til Værnes.

Fra januar 2003, 8 januar for å være helt nøyaktig, starter også 1.gangstjenesten ved HVUV. Til januar innkallingen i 2003 er det utskrevet 1300 soldater, men frafallet er normalt stort for dette kullet, og det vil derfor neppe bli mer enn 2 kompanier à 250-300 mann som fysisk starter utdannelsen. Denne aktiviteten vil øke, og Stortinget besluttet også at ved utgangen av 2005 skal HV gjennomføre 1. gangstjeneste for alle som senere skal inn i HVs oppsettninger. HVUV har kapasitet til ca 1200 soldater til enhver tid. Med andre ord kan mengden som er inne til 1.gangstjeneste dobles så snart HV har økonomiske midler til dette. Prisen for å utdanne en enkelt soldat blir som tidligere sagt lavere dess bedre vi utnytter garnisonenes kapasitet.

Den 12 desember i år vil også HV overta driftsansvaret for Heistadmoen der det i dag kun er HMKG som gjennomfører grunnleggende soldatutdanning. I fremtiden, og når Værnes er maksimalt utnyttet er det naturlig for HV også å starte 1.gangstjeneste på Heistadmoen. For å fylle HVs mobiliseringsoppsettninger er det nødvendig å utdanne i underkant av 4000 soldater pr år i tillegg til de spesialister som utdannes ved Hærens Utdannings- og kompetansesentre eller i Luft- eller Sjøforsvaret.

HVUB-utdannelsen i Finmark, som tidligere var etablert som en prøveordning på Kvenvikmoen ved Alta, ble i sommer flyttet til Garnisonen i Porsanger. Der er det også aktuelt i fremtiden å drive førstegangstjeneste for HV og da spesielt jegerutdanning i nært samarbeide med Hærens jegerutdanning.

I tillegg til disse rene overtager, besluttet Stortinget at 6 HV-distriktstaber skulle flyttes eller sammenslås med annen HV virksomhet innen samme distrikt. Dette er en prosess som er godt i gang og vil i det vesentligste bli gjennomført innen utgangen av 2003.

Utvikling innen Sjøheimevernet

Sjøheimevernet utgjør en liten del av Heimevernet, ca 6000 mann, men Sjøheimevernet har fått stor oppmerksomhet de siste år.

Etter hvert som antall mindre fartøyer i Marinen er blitt redusert, har sjøkommandørene sett et stadig større potensial i Sjøheimevernet. Gjennom det store antall fartøyer som kan rekvireres, er det mulig for SHV å overvåke og kontrollere kystsonen og å rapportere det som skjer i norsk territorialfarvann. Etter 11 september er det iverksatt bygging av 5 hurtiggående bordingsfartøyer, og SHV har allerede utdannet bordingslag for å bemanne disse. Sjøheimevernet er bedre oppdatert med Kommando-, kontroll og informasjonssystemer (eksempelvis MARIA Sjøtass) enn landheimevernet og er i dag i stand til effektiv rapportering og informasjonsutveksling med begge sjøoperasjonssentrene. Denne kapasiteten vil bli ytterligere forbedret.

Ved Befalsskolen for Sjøforsvaret i Horten har vi et eget kurs for utskrevet befall til SHV. Dette er helt nødvendig fordi det stadig blir færre med tilstrekkelig kjennskap til kysten og med nødvendige sertifikater for å bemanne alle rekvirerte fartøyer. Også 1. gangstjenesten for de som skal inn i SHV gjennomføres i Sjøforsvaret. Jeg mener at for å få full forståelse for og aksept hos de som SHV senere skal samarbeide med, er det av stor betydning å gjennomføre den grunnleggende tjenesten i et sjømilitært miljø.

Utvikling innen Luftheimevernet

Også LUHV har hatt en ganske sterk økning, men grunnet usikkerhet omkring hvilke stasjoner Luftforsvaret skal opprettholde, er LUHV ikke kommet så langt som det øvrige HV. LUHV er nå blitt etablert ved alle Luftforsvarets permanente stasjoner og mobiliseringsstasjoner og inngår som en vesentlig del av baseforsvaret. For LUHV gjelder selvfølgelig også det forhold at for å bli fullt ut akseptert er den en åpenbar fordel at den grunnleggende utdanning er nær knyttet til baseforsvarsmiljøet.

Materiellutvikling i HV.

Materiellutviklingen i Heimevernet har de senere år vært meget gledelig. Når det gjelder uniformer, regntøy, støvler, fotposer, soveposer, liggeunderlag osv, er Heimevernet stort sett vel dekket med kvalitet tilsvarende det øvrige Forsvaret. Også vedrørende lag- og troppsutstyr er vi gjennomgående godt dekket, i stor grad takket være store overføringer fra det øvrige Forsvaret i forbindelse med forsvarsgrenenes reduksjoner.

Det er imidlertid fortsatt betydelige udekkede behov. Som jeg var inne på innledningsvis, ble HV utkalt til oppdrag som følge av beredskapshevingen i kjølvannet av 11. september. Dette var for oss en usikker situasjon, og grunnen var sikring knyttet til en reell fiendtlig handling. I en slik situasjon er det nødvendig å kunne ta i bruk beskyttelsesutstyr i den grad dette finnes. Slikt utstyr er bygget inn i soldat 2000-konseptet. Dette omfatter moderne hjelm, skuddsikker vest osv. Denne typen utstyr er nærmest fraværende i HV. Med tanke på de situasjoner hvor det innledningsvis vil vise seg nødvendig å sette inn HV-avdelinger, er dette et område som snarest må forbedres kraftig.

Kommando, kontroll og informasjonssystemer, spesielt moderne og effektive sambandsmidler har vært og er fortsatt HVs "akilleshæl" nummer 1. Selv om situasjonen i det siste er blitt noe forbedret ønsker Heimevernet nytt og kraftig forbedret radiomateriell. Særlig på bakgrunn av at HV vil utgjøre det territorielle forsvar i store deler av landet, og som skal operere mer fleksibelt enn tidligere er dette et absolutt krav. Allerede fra neste år forventer vi tilføring av nytt materiell på dette området.

Et tredje hovedfelt som er og vil bli ytterligere fokusert i framtiden, er evnen til å observere og benytte våre våpen like godt i mørke som i lyse.

Lysforsterkningsutstyr for observasjon og nattsikter for bedret mulighet til bruk av våre våpen i mørke, er et meget sentralt område hvor vesentlige deler av våre investeringsmidler må nyttes i framtiden.

Utfordringer for HV

Det er vel nesten umulig å snakke om HV i disse tider uten å berøre forhold vedrørende våpensikring og våpenlagring. Igjen har vi hatt en tragisk hendelse hvor et HV-våpen har vært misbrukt og hvor liv er gått tapt. I Norge er det hvert år en rekke drap. At Heimevernets prosentvise andel i forhold til det antall våpen som finnes ute i hjemmene er lite, forsvarer ikke at våre våpen blir brukt i denne sammenheng. Det er derfor nødvendig raskt å finne ordninger som reduserer risikoen for misbruk til et minimum, men som samtidig gir muligheter til fortsatt korte og fleksible treningsaktiviteter, uten en tidkrevende og kostbar administrativ aktivitet, og hvor beredskap opprettholdes på en fleksibel og effektiv måte.

I år har vi også registrert en ny og urovekkende tendens. Våre våpenlager er tydeligvis gjenstand for en mye større interesse fra ikke militære grupperinger enn tidligere. Vi har registrert en økt aktivitet for å lokalisere samt å kartlegge rutiner for kontroll knyttet til disse lagrene. Vi har også dessverre hatt fire innbrudd i slike lagre, riktignok var et av disse tømt før innbruddet, men ved de tre øvrige ble mer enn seksti våpen stjålet. Selv når våpnene var låst eller boltet fast til veggen inne i lageret ble disse, ved hjelp skjærebrenner eller vinkelsliper, fjernet. Dette viser at en eventuell mer sentralisert lagring av HV-våpen i seg selv er problematisk.

Som alle er kjent med, har de fleste HV-soldater i dag sitt våpen og ammunisjon lagret hjemme. Dette er i henhold til dagens HV-lov besluttet av Stortinget i 1953. Er så dette nødvendig nå man tenker på dagens trusselbilde og dermed beredskap? Det er bred enighet om at det storkrigsscenario vi så som en reell mulighet under den kalde krigen, for tiden ikke er til stede. I stedet har vi fått en terror- eller sabotasjetrussel preget av svært liten forutsigbarhet. Vi vil kunne stå overfor trusler, som en funksjon av dramatiske endringer i det sikkerhetspolitiske bilde, som krever at deler av Forsvaret må opprettholde en troverdig reaksjonsevne. Et "skrekkszenario" for meg er at våpenlagrene er gjort utilgjengelige av en motstander, som med enkle midler er i stand til dette, i en situasjon hvor HV blir besluttet satt inn for å verne om liv og verdier. Enkelte miljøer synes å bagatellisere en slik mulighet.

Skal man kunne ivareta ambisjonen "nasjonal sikkerhet" som en del av Forsvarets visjon må denne ambisjon gis en klar substans. I denne sammenheng er Heimevernet og HVs reaksjonsevne en kapasitet av stor betydning. Om dette betyr at beredskapen forblir som i dag er da et spørsmål som bør stilles. Å fjerne beredskapen, dersom denne ikke koster noe eller har negative konsekvenser, kan ikke være et mål i seg selv.

I dag kreves det stadig større effektivitet. Vi må derfor ikke ha ordninger som vanskeliggjør effektiv gjennomføring av trening og øvelse eller skaper andre forhold som er umulig å leve med. Rent praktisk er det neppe umulig å ha våre våpen sentralt lagret i hvert enkelt HV-området, men dessverre er det kun et lite antall av våre vel 500 områder som i dag har lagre som både sikkerhetsmessig og størrelsesmessig har kapasitet til en slik lagring.

En kjensgjerning er også at våre områder, og også for den del våre avsnitt, i stor grad ligger i områder hvor det ikke finnes noen annen form for militære avdelinger. Det er derfor ingen militære som kan kontrollere eller rykke ut til eventuelle lagre som blir forsøkt brutt opp. Dette krever igjen meget solide bygninger. Både gulv, tak og vegger må bygges i sterk betong med tilsvarende armering, samt at dører / inngangsparti må være i stål. Slike bygninger er meget dyre å bygge, og kanskje enda verre er at det vil kreves tekniske installasjoner som avfuktingsanlegg, alarm som må knyttes opp mot politi, Falken eller andre samt oppsynsmann / vakt, brøyting og sist men ikke minst leiekostnader til Forsvarsbygg. Det vil kreve meget store investeringer og ta forholdsvis lang tid å gjennomføre en slik utbygging. I tillegg vil driftskostnadene bli høye. Vi snakker her om investeringer som er 10-15 ganger høyere enn for kammerlåser og i tillegg om store årlige kostnader.

Også anskaffelse av kammerlåser vil kreve investering. Ca 50 - 70 millioner kroner er nødvendig for å sikre alle HV-våpen ved hjelp av kammerlåser. Tidsmessig vil det ta minst to år fra at Stortinget fatter en beslutning til vi har kammerlåser i alle våpen. (Grunnen til at jeg nevner Stortinget spesielt her er at Stortinget gjorde et vedtak i forbindelse med behandlingen av prop 55 om at kammerlåser ikke skulle anskaffes i denne planperioden. Jeg antar at det da er Stortinget som også sier ja enten nå eller evt senere.) Av denne grunn ser jeg ikke bort fra at det vil bli nødvendig med en eller annen form for midlertidig straksløsning, for derved å gjøre terskelen for potensielle misbruk høyere. Heimevernet er innstilt på dette, men enhver form for begrensning blir alltid møtt med motargumenter. Dette forventer jeg også i denne sammenheng.

Jeg vil igjen presisere at for å oppnå en nær 100 prosent sikkerhet mot framtidig misbruk av HV-våpen, finnes kun to reelle muligheter, sett med mine øyne. Enten må vi gjennomføre en full inndragelse og sentral lagre alle HV-våpen, med de konsekvenser dette har, eller så må det anskaffes kammerlås, der den enkelte ikke har nøkkelen til eget våpen.

Kommunale HV-nemnder

Arbeidet med godkjenning eller regodkjenning av personellet i HV har også de siste måneder blitt sterkt fokusert. Enkelte sitter muligens med en oppfatning av at de kommunale heimevernnemnder ikke fungerer. Dette er helt feil. Tvert i mot, de kommunale HV-nemnder gjør et meget godt arbeid, men har sine begrensninger. I Norge i dag begrenser Helsepersonelloven våre muligheter for å få kjennskap til hvorvidt enkelte, av helsemessige årsaker, ikke er egnet til å oppbevare våpen og ammunisjon hjemme. HV-nemndene ønsker ikke å ha kjennskap til de medisinske årsaker til at en person er uskikket til dette, men bare et ja eller nei fra helsemyndigheter på spørsmålet.

En endring i sammensetningen av de kommunale HV-nemnder kan kanskje være en løsning, da med en representant for det kommunale helsevesen som fast medlem av denne nemnda. Jeg tror ikke at dette ville løse ethvert problem, men det vil sannsynligvis forbedre nemndas muligheter til å fatte riktige anbefalinger. La det være klart, jeg tror ikke at den siste tragedien med HV-våpen ville vært avverget gjennom utvidet adgang til helsemessig informasjon i den kommunale HV-nemnda.

Økonomi

Formatted

For de av dere som har studert forslaget til statsbudsjett for 2003 vil enkelt kanskje synes at Heimevernet i denne sammenheng er den store vinner. Vårt budsjett stiger fra knapt 800 millioner kroner i år til 1172 millioner neste år, utgifter til bygg og anlegg inkludert. Når prisutviklingen trekkes fra er dette en økning på ca 320 millioner. I denne summen ligger penger til drift av Værnes og Heistadmoen, 1. gangstjeneste og ikke minst økning i leieutgiftene av bygg og anlegg. Selv når disse er tatt med representerer neste års budsjett en liten økning, noe vi selvfølgelig er godt fornøyd med.

Det vil allikevel de kommende år bli en stor utfordring å skaffe nok midler for å bygge opp den 1.førstegangstjenesten som tidligere nevnte stortingsproposisjoner legger opp til, samtidig som vi søker å opprettholde den årlige trening av krigsstrukturen på et forsvarlig nivå.

Framtidig utvikling av Heimevernet

Med tanke på neste planperiode, 2006-09, vil det i løpet av 2003 bli gjennomført en studie vedrørende Forsvarets videre utvikling, en såkalte militærfaglige utredning. (MFU). Her vil selvfølgelig også det framtidige Heimevernet bli gjenstand for vurdering. Oppgaver, organisering, lokalisering, utrustning og selvfølgelig størrelse vil igjen bli vurdert. Det foregår imidlertid også nå store endringer som for Forsvaret har store konsekvenser allerede nå. La det være helt klart at HV vil og skal delta i denne prosessen på alle nivåer. Samtidig må vi alle huske at vi i vesentlig grad er forskjellige fra store deler av det øvrige Forsvaret.

Det jeg tenker på, i denne sammenheng, er at hele vår avsnitt- og områdestruktur består av ikke yrkesaktivt befall, og derfor er det helt nødvendig å finne løsninger for Heimevernet, som ikke er så kompliserte at vårt befalet mister muligheten eller evnen til å delta.

Vårt befall som dekker ledende funksjoner som avsnittsjefer og områdesjefer sitter i fra 7 til 11 prosentstilling, og har ikke nødvendigvis en tidligere yrkesoffiser karriere bak seg. Det øvrige befall i den samme strukturen er normalt kun i aktivitet i tilknytning til årets trening. Denne organisasjonen må derfor kun ha en sjef eller stab og forholde seg til, nemlig HV-distriktssjefen eller distriktsstaben. For disse å forholde seg til en rekke forvaltninger som Vernepliktsverket, Forsvarets logistikk organisasjon, Regional støttefunksjon, Forsvarsbygg, Forsvarets tele og datatjeneste eller FLO/IKT som det heter nå og eventuelt andre er en umulighet. Dessuten har ikke disse nevnte organisasjoner kapasitet til å forholde seg til ca seks hundre avsnitt eller HV-områder.

Samtidig er det også nødvendig at HV-distriktene er tilstrekkelig bemannet for å dekke avsnitt og områdestrukturens behov for støtte i forhold til nevnte organisasjoner, og selvfølgelig for å kunne tilrettelegge og støtte underavdelingene i forbindelse med årets trening, samtidig som de vedlikeholder og moderniserer det operative planverk og utvikler og trener distriktsstabene for å kunne ivareta de operative, territorielle oppgaver på en troverdig måte.

Forsvarssjefens visjon er: "Et tidsmessig forsvar for nasjonal sikkerhet og internasjonalt engasjement". For Heimevernet er det den førstedelen, nasjonal sikkerhet, som står sentralt.

Vår egen visjon : " **Et troverdig Heimevern som bidrar til trygghet i landet**" er en logisk og relevant forlengelse av den overordnede visjon.

Dette tar vi på alvor og vi håper og forventer derfor at Heimevernet også tas på alvor.

Takk for oppmerksomheten.